

cum in æstu quoque persecutionis mobilia Ecclesiæ bona Archidiaconis contraderentur: quemadmodum S. Lucius Papa ea commendavit Stephano, Stephanus Xysto, Xystus Laurentio, quæ erant eroganda in elemosynas pauperum, & in usus sacrorum. Bona etiam mobilia ad Ecclesiam jam tum pertinuisse, quorum annuo reddito pauperes, aut ministri alerentur, rectè colligunt eruditi ex lege Constantini apud Eusebium in ejus vita lib. 2. cap. 39. qua jubet Ecclesiis restitui bona, quæ Fiscus abstulerat in persecutione. Omnia ergo (ait Constantinus) quæ ad Ecclesias rectè visa fuerint pertinere, sive domus, ac possessio sit, sive agri, sive horti, seu quæcumque alla nullo jure, quod addominum pertinet, imminuto, sed salvis omnibus, atque integris manentibus, restitui jubemus. Videndus ea de re Thomafinus de Benef. par. 3. lib. 1. cap. 3. ubi ex Actis B. Abercii apud Baronium ad annum 163. probat, etiam ab Ethnicis Imperatoribus donatas fuisse aliquot Ecclesias Christianas annuis redditibus; cum M. Aurelius legatur ter millibus frumenti modis donasse Ecclesiam Hieropolitanam, cujus Episcopus filiam ejus à dæmone exagitatam sana verat: neque illud donum, nisi à Juliano Apostata fuisse retractatum. Necessè igitur erat indiculos prædiorum conscribi per Notarios Ecclesiæ, ac Defensores; præsertim cum idem Augustus Constantinus sanxisset, ut Martyrum, & Confessorum bona per Fiscum erepta hereditibus restituerentur; vel si heredes deficerent, loci Ecclesiæ addicerentur: ita Eusebio testante cap. 36. & 37. ejusdem Libri. Quare in vita Sylvestri hic Liber Pontificalis num. 43. refert, Constantinum Ecclesiæ S. Laurentii in agro Verano à se constructæ donaria publica contulisse, & inter bona mobilia eidem addixisse possessionem in cuiusdam Cyriaceti religiose femine, quam Fiscus occupaverat tempore persecutionis.

Vix erat Ecclesiæ pax reddita, & fundatæ, ac dotatæ Basilicæ videbantur per Constantinum sub Sylvestro, & Marco; cum proximus Marci successor Julius Papa constituit, ut notitia rerum, & Actorum ad Ecclesiam pertinentium per Notarios colligeretur, & cum auctoritate Primicerii Notariorum, & Sanctæ Sedis Scribarii celebrarentur. Hic constitutum fecit (ait Liber Pontificalis in Julio num. 50.) ut nullus Clericus causam quamlibet in publico ageret, nisi in Ecclesia, & notitia, quæ omnibus pro fide Ecclesiastica est, per Notarios colligeretur, & omnia monumenta in Ecclesiam per Primicerium Notariorum confecta celebrarentur; sive causationem, vel instrumenta, aut donationes, vel commutationes, vel traditiones, aut testamenta, vel allegationes, aut manumissiones Clerici in Ecclesia per Scribarium Sanctæ Sedis celebrarent.

Indè autem profectæ leges Canonum, auctoritate Apostolica latæ sub Sylvestro in Concilio Gangrensi II. cap. 7. & 8. ut Symmachus Papa testatur in Concilio Romano, quòd Ofius Sylvestri Legatus Concilio interfuisset anno 324. num. 44. observante Baronio, nec non Binio ad idem Concilium lit. h. aliæque sub Julio Papa anno ejus quinto, Christi 341. in Concilio Antiocheno primo can. 24. ubi ex Episcopis, qui convenerant, licet complures ab Arianis partibus subdolè starent in causa Athanasii; attamen de rebus Ecclesiæ ita statuendum sanxerunt cum Catholicis, imitatis solum Pontificem in suis legibus. Rectè habet, ut ea, quæ sunt Ecclesiæ, Ecclesiæ serventur cum omni bona conscientia, & fide in omnium Præsidem, & Judicem Deum: quæ etiam administrari convenit cum iudicio, & pote-

Tom. III.

A *state Episcopi, cui est omnis populus creditus, & eorum animæ, quæ in Ecclesiam conveniunt. Sint autem manifesta, quæ ad Ecclesiam pertinent cum cognitione Presbyterorum, & Diaconorum, qui sunt circa eum, ut sciant, & non ignorent &c. Sed Apostolicas Julii leges multò præstantius illustravit Concilium Chalcedonense anno 451. sub Leone Magno Act. xv. Can. 26. Placuit omnem Ecclesiam habentem Episcopum habere Oeconomum de Clero proprio, qui dispenset res Ecclesiasticas secundum sententiam Episcopi proprii: ita ut Ecclesiæ dispensatio præter testimonium non sit, & ex hoc dispergantur Ecclesiæ facultates, & Sacerdotio maledictionis contumelia procuretur.*

B Hanc autem disciplinam etiam ante Canonem Concilii Chalcedonensis pertinuisse ad universam Ecclesiam post Julii Constitutionem declarat epistola Cyrilli Alexandrini, conquerentis, quòd non ea tantum exigenter ab Episcopis, quæ præsentia laudatæ legis firmata erant, ad præservandam indemnitate rerum Deo dicatarum, sed etiam supra legis terminos, & contra Episcoporum dignitatem, ac jura, ipsi quoque Episcopi ad reddendas rationes vocarentur in dispensatione Ecclesiasticorum proventuum. Edita est epistola Cyrilli (qui obiit anno Christi 444. nempe septennio ante Concilium Chalcedonense) tomo v. par. 2. pag. 211 ubi hæc leguntur: *Mulè habet, magnique tristitia afficit Sanctissimos Episcopos QUI SUNT UBIQUE FERRARUM, quod sumptuum, qui illis eveniunt, dispensationis ratio ab eis exigatur, sive ex Ecclesiasticis redditibus, sive ex fructu aliunde percepto. Unusquisque enim nostrum dabit suorum malorum rationem omnium Judici. Vasa enim pretiosa, & possessiones immobiles oportet servari Ecclesiis. Episcopis autem, qui tunc temporis Divinum Sacerdotium administrant, incidentium sumptuum dispensationem securè credi.*

C 44. Cum igitur ex legibus Apostolicæ Sedis ad Ecclesiam universam pertinentibus, & ex Regulis Conciliorum, & Patrum tanta diligentia præstanda foret in bonis mobilibus tuendis, & vasis pretiosis sacrarum Ædium servandis sub Oeconomi custodia, necnon in procuranda, dispensatione reddituum, & oblationum, arbitrio quidem Episcopi, sed sub testimonio Cleri; necessarium fuit commentarium bonorum conscribere, parare indicem, & syllabum sacræ suppellectilis, & donorum, quæ dedicabantur, ac tabulas dati, & accepti ab Oeconomi exhiberi. Mirum propterea non est, si minutis adeò rationibus Auctor Libri Pontificalis recèset ac dinumerat Antistitem, & Principum dona in singulis fermè Basilicis, ac Titulis. Nostrarum est partium ostendere, per illam ætatem superfuisset documenta publica, non tantum in Archivis, & membranis, sed etiam in parietibus, & marmoribus, quæ comprobarent indiculos rerum descriptarum.

D 45. De possessionibus, ac fundis, eorumque annua præstatione si cui dubium suboriretur, is esset circumducendus per Basilicas, ac Titulos Urbis: ubi spectantur adhuc incisa non tantum nomina prædiorum, & proventus, sed etiam consuetudo majorum, Romano more proponens oculis populi, ut olim Augustus Rationarium Imperii, sic ipsa censum Ecclesiæ.

E In porticu Basilicæ Vaticanæ superest una ex tabulis marmoreis septem (tot enim numerat Ciampinus ex Alpharano, qui duas viderat suo ævo superstitas) inscriptis nomine massarum, & prædiorum, ad eandem Basilicam pertinentium: eaque tabula à B. Gregorio Magno ita insculpta fuit fundis à se donatis ad concinnanda luminaria.

L 2

✠ DO-